

Kronika

2014 m. sausio 1 d. Lietuvos evangelikų liuteronų bažnyčioje įvyko Kristijono Donelaičio 300-ųjų gimimo metinių minėjimas. 2014-ieji valstybės mastu yra paskelbti Kristijono Donelaičio metais. Paminėti poeto gimimo metinių ir pradėti jam skirtus metus vilniečius ir miesto svečius pakvietė Lituanistų sambūris ir Lietuvos evangelikų liuteronų bažnyčia. Pirmąją naujų metų dieną sausakimšoje bažnyčioje skambėjo aktoriaus Rolando Kazlo skaitomos Donelaičio poemos *Metai* ištraukos, prof. Leopoldo Digrio vargonais atliekami poeto amžininkų muzikos kūriniai. Donelaičio asmenybę ir jo darbų reikšmę priminė Lietuvos evangelikų liuteronų Bažnyčios vyskupas Mindaugas Sabutis ir Vilniaus universiteto docentas dr. Darius Kuolys. Minėjimo įrašas internete: http://www.inmedio.upc.smm.lt/index.php?option=com_content&view=article&id=420:kristijono-donelaicio-300-uju-gimimo-metiniu-minejimas&catid=142&Itemid=1481

2014 m. sausio 28 d. LMA Vrublevskių bibliotekoje Lietuvos istorijos instituto LDK istorijos skyriaus mokslininkė stažuotoja, humanitarinių mokslų daktarė Asta Vaškelienė skaitė viešą paskaitą „XVIII a. Lietuvos lotyniškoji proginė kūryba: tarp literatūrinės tradicijos ir epochos poreikių“.

XVIII amžius Lietuvos istorijoje – tai skausmingos politinės patirties ir sudėtingos kultūrinės raidos laikotarpis. Šiame periode susiduria brandžiojo Baroko estetika ir besiformuojančios Apšvietos idėjos, suvokiama švietimo pertvarkos būtinybė. Kaip šie procesai veikia to meto literatūrinę kūrybą? Mažajoje Lietuvoje iškyla Kristijonas Donelaitis ir kiti to meto kūrėjai. Kalbant apie Didžiąją Lietuvą, tradiciškai pirmiausia minima Mykolo Olševskio *Broma, atverta ing viečnastį* (1753) ar Pranciškaus Šrubauskio giesmynas, taip pat

atskiri satyros ir pamokslo žanrą reprezentuojantys kūriniai. Šią Didžiosios Lietuvos literatūrinę panoramą pasistengta papildyti atkreipiant dėmesį į lotyniškąją proginę literatūrą, svarbų to meto bendraeuropinį kultūros reiškinių, būdingą ir Lietuvai. Paskaitoje buvo aptarti pagrindiniai proginės kūrybos specifikos ypatumai: kultūrinis visuomeninis kontekstas, ryšys su humanistinio mokymo tradicija, komunikacinė funkcija, žanrai ir jų kaita.

LMAVB informacija

2014 m. sausio 30 d. LMA Vrublevskių bibliotekoje įvyko renginys, skirtas Kristijono Donelaičio (1714–1780) jubiliejiniams metams. Jo metu buvo pristatyta kilnojamoji paroda „Kristijonas Donelaitis: metų ir raštų ratas“. Renginį vedė dr. Sigitas Narbutas, kalbėjo dr. Napoleonas Kitkauskas, doc. dr. Darius Kuolys, dr. Algirdas Matulevičius.

Kilnojamojoje parodoje „Kristijonas Donelaitis: metų ir raštų ratas“ pasakojama apie lietuvių literatūros klasiko gyvenimą, kūrybą ir rašytinio palikimo sklaidą, visa tai iliustruojant svarbesniais dokumentais, saugomais LMA Vrublevskių bibliotekoje, Lietuvių literatūros ir tautosakos institute, Lietuvos nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekoje ir kitose atminties institucijose. Kai kurie dokumentai iš Prūsijos kultūros paveldo slaptojo valstybės archyvo Berlyne skelbiami pirmą kartą: jų kopijos publikuojamos, gavus minėto archyvo leidimą. Taip pat kilnojamoje parodoje pristatyti dailės, muzikos, teatro kūriniai, kuriuose kalbama apie Kristijoną Donelaitį, jo kūrybos personažus. Moderniai apiformintuose stenduose pateikta ir Donelaičio originalioji kūryba, ir vertimai į įvairias užsienio kalbas, taip pat kūrybos tyrimų sklaida, rašytojo atminimo įamžinimas. Šiais metais paroda keliaus po įvairias Lietuvos bibliotekas ir kultūros institucijas. Parodos rėmėjas – Kultūros rėmimo fondas, partneriai – Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka, Vilniaus universiteto biblioteka.

Bibliotekoje sausio mėn. veikė ir stacionari paroda, pristatanti Donelaičio kūrybą ir gyvenimą, jo darbų sklaidą ir kūrybos įprasminimą, eksponuoti originalūs dokumentai, saugomi Bibliotekos fonduose. Tarp jų – lietuvių raštijos paminklas – Donelaičio iš vokiečių kalbos verstas Prūsijos karaliaus įsakymas apie bendrųjų ganyklų separacijos naudą (apie 1769). Šis unikumas 2013 m. pripažintas regioninės reikšmės dokumentinio paveldo objektu ir įrašytas į UNESCO programos „Pasaulio atmintis“ nacionalinį registrą.

Parodoje taip pat eksponuotos originalios nuotraukos iš dr. Napalio Kitkausko asmeninio archyvo. Stendus puošė įvairiose Lietuvos ir užsienio atminties institucijose, kituose asmeniniuose archyvuose saugomų dokumentų kopijos, taip pat originalus dailininkės Genovaitės Kariniauskaitės tapybos darbas „Tolminkiemy pavasaris“ (1984), paskolintas iš Danieliaus ir Juditos Rimkevičių rinkinio.

LMAVB informacija

2014 m. vasario 22 d. Vilniaus knygų mugėje vyko nacionaliniai Kristijono Donelaičio poemos *Metai skaitymai*, per kuriuos kūrinyse buvo perskaitytas nuo pradžios iki pabaigos. Skaitymų idėjos autorius ir organizatorius – LLTI Leidybos centro vadovas Gytis Vaškelis. Gyvame, keturias valandas trukusiame renginyje Donelaitį skaitė daugiau nei du šimtai skirtingo amžiaus ir visuomenių grupių narių, nuo moksleivių iki užsienio lietuvių. Donelaičio skaitymus atidarė Lietuvos Respublikos Prezidentė Dalia Grybauskaitė. Skaitymų įrašas internete: <http://www.lrt.lt/mediateka/> http://www.lrt.lt/mediateka/irasas/54147/nacionaliniai_kristijono_donelaičio_metu_skaitymai._pavasario_linksmybes

2014 m. kovo 5–7 d. Berlyno Humboltų universitete vyko tarptautinė mokslinė konferencija „Pfarrer – Mechanikus – Nationaldichter“ („Kunigas – mechanikas – nacionalinis poetas“), skirta Kristijono Donelaičio 300 metų gimimo jubiliejui. Konferenciją surengė Berlyno universitetas, dalyvavo 19 pranešėjų iš Vokietijos, Latvijos ir Lenkijos. Lietuvai atstovavo Kauno Vytauto Didžiojo universiteto, Vilniaus, Klaipėdos universitetų ir LLTI bei LKI institutų mokslininkai. Konferencijos dalyvius Didžiojoje Senato salėje pasveikino Berlyno Humboltų universiteto viceprezidentas Michaelis Kämperis-van den Boogaardas, Lietuvos Respublikos ambasadorius Deividas Matulionis, Šiaurės Rytų instituto Vokietijos ir Lietuvos forumo pirmininkas Joachimasis Tauberis. Šventinį pranešimą „Kristijonas Donelaitis ir prūsų-lietuvių identitetas“ perskaitė prof. Manfredas Kleinas.

Konferencijos pranešimai sugrupuoti į šešias temines grupes. Pirmoji – „Istorinis Donelaičio kūrybos fonas“. Pranešėja iš Berlyno Shirley Brückner, remdamasi išlikusia vaizdine ir rašytine archyvine medžiaga, rekonstravo tipinį Rytprūsių klebonijos paveikslą ir akcentavo dvasininkų švietėjišką veiklą; Eglė Bukantytė atsiskleidė laidotuvių kultūros XVIII a. Mažojoje Lietuvoje bruožus. Antroji teminė grupė – „Donelaitis ir jo amžininkai“. Pranešėja Māre Grudule

iš Rygos supažindino su garsaus latvių filologo G. F. Stenderio (1714–1796), vadinamo „latvių Donelaičiu“, veikla; Grasilda Blažienė atskleidė ir komentavo Donelaičio aplinkos asmenvardžius ir vietovardžius. Trečioji grupė – „Donelaičio kūrinys *Metai*“. Vokiečių pranešėjai Anna Helene Feulner ir Raineris Eckertas iš Berlyno bei Liane Klein iš Greifsvaldo analizavo Donelaičio eilėdarą, frazeologiją ir personažų spektrą. Ketvirtoji grupė – „*Metų* literatūrinis kontekstas ir vokiškieji Donelaičio eilėraščiai“. Pranešėjas Stephanas Kessleris iš Greifsvaldo ieškojo naujų paralelių tarp Donelaičio *Metų* ir Thomsono *Metų laikų*; Alina Kuzborska iš Olštyno analizavo tris vokiškus Donelaičio eilėraščius. Penktąją temą – „Donelaičio raštų literatūrinė recepcija“ – kalbėjo Liucija Citavičiūtė (apie pirmojo *Metų* leidimo 1818 m. parengimo aplinkybes ir jo kultūrinę-istorinę vertę), Rūta Eidukevičienė (apie Hermanno Buddensiego *Metų* vertimą), Vilija Gerulaitienė (apie Donelaičio eilėraščių paminėjimą Gotfrydo Ostermejerio laiškuose), Žavinta Sidabraitė (apie Apšvietos epochos didaktinį kontekstą Donelaičio kūrinyje). Šeštoji teminė grupė – „Donelaičio raštų kalbinė recepcija“. Čia Jolanta Gelumbeckaitė skaitė pranešimą „Donelaičio tekstai senosios lietuvių raštijos referenciniame korpuse“, o Vilma Zubaitienė – „Apie Donelaičio leksikos recepciją prūsų-lietuvių leksikografijoje“. Konferenciją užbaigė du pranešimai: Alfredo Sproede's „Donelaitis ir „ganytojo tarnystė“ Apšvietos epochoje“ ir Jürgeno Joachimsthalerio „Kristijono Donelaičio vaidmenys ir veidai“.

Dalyvius priėmė Lietuvos Respublikos ambasadorius Vokietijoje Deividas Matulionis, vakaro metu ambasadoje atidaryta lietuvių fotografo Artūro Valiaugos darbų paroda „Ilgesio kraštas“, skirta Mažajai Lietuvai.

LIUCIJA CITAVIČIŪTĖ

2014 m. balandžio 9 d. LMA Vrublevskių bibliotekoje, minint 200-ąsias Eustachijaus Tiškevičiaus gimimo metines, atidaryta paroda „Eustachijaus Tiškevičiaus rankraštinio palikimo atodangos“.

Eustachijus Tiškevičius (Eustachy Tyszkiewicz, 1814–1873) – vienas ryškiausių senos ir garbingos, šaliai daug nusipelnusios bajorų Tiškevičių giminės atstovų, tarptautinio pripažinimo sulaukęs mokslininkas, kolekcininkas, vienintelių XIX a. viduryje Lietuvoje veikusių krašto praeitį tiriančių ir senovės reliktus kaupiančių kultūros ir mokslo institucijų – Vilniaus senienų muziejaus ir Vilniaus laikinosios archeologijos komisijos organizatorius

ir vadovas, įvairių Rusijos imperijos ir kitų šalių mokslo draugijų tikrasis arba garbės narys. Tiškevičiaus darbai sulaukė tiek amžininkų, tiek nūdienos specialistų dėmesio ir įvertinimo, tačiau apie jo gyvenimą vis dar žinoma labai mažai. Lietuvoje iki šiol nėra išleista nė viena jam skirta monografija, pavienės jo biografijos rekonstrukcijos daugiausia priklauso ne lietuvių, o mūsų kaimynų lenkų, baltarusių autorių plunksnoms. Dar nepakankamai ištyrinėti ir neatskleisti Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekoje sukaupti jo rankraštinio palikimo klodai, o juk būtent čia, kaip rodo naujausi tyrimai, saugomas didžiausias žymiojo mokslininko autentiškų biografijos šaltinių telkinys.

Tiškevičiaus dokumentai Vrublevskių bibliotekoje pradėti komplektuoti nuo pat jos įkūrimo 1912-aisiais. Bibliotekos steigėjas Tadas Vrublevskis (Tadeusz Wróblewski, 1858–1925) jos rinkinius papildė Tiškevičiaus laiškais, vizitinėmis kortelėmis, Juozapo Zavadskio spaustuvės archyve saugotais jo mokslo darbų ir Vilniaus laikinosios archeologijos komisijos leidinių rankraščiais. Po Vrublevskio mirties išplėtusi savo veiklą ir įsikūrusi buvusiuose grafų Tiškevičių rūmuose, Vrublevskių biblioteka perėmė ir turtingą jų biblioteką kartu su Eustachijaus Tiškevičiaus archyvu, XIX a. paskutiniame dešimtmetyje pervežtu iš Tiškevičių Astravo rezidencijos. 1946 m. čia pateko ir kelios Tiškevičiaus biografijos bei Vilniaus senienų muziejaus istorijos tyrimams itin vertingos Vilniaus viešosios bibliotekos Rankraščių skyriaus kolekcijos, nuo Pirmojo pasaulinio karo laikų saugotos Maskvoje, taip pat Ivano Luckevičiaus gudų muziejaus rankraščių masyvas, kurio didelę dalį sudaro Tiškevičiaus tėvams, o vėliau jo broliui Konstantinui (Konstanty Tyszkiewicz, 1806–1868) priklausiusio Lahoisko (Baltarusija) dvaro dokumentai. 1956 m. Mokslinė restauracinė gamybinė dirbtuvė bibliotekai perdavė Vilniaus katedroje nuo nacių ir sovietų okupantų slėptus Vilniaus kapitulos ir garsaus senienų kolekcininko Alberto Liudviko Zoštauto (Albert Ludwik Zasztowt, 1850–1918) dokumentus, tarp kurių randama ir vertingų Eustachijaus Tiškevičiaus autografų.

Ekspoziciją papildė ir praturtino unikalūs piešiniai, litografijos, nuotraukos. Vaizdo dokumentuose užfiksuoti jubilato atvaizdai suteikė galimybę pamatyti jo išvaizdos metamorfozes nuo vienuolikmečio berniuko iki įžengusio į šeštą dešimtį vyriškio.

INGRIDA PAJEDAITĖ

2014 m. gegužės 5–8 d. Heidelbergo mokslų akademijoje (*Heidelberger Akademie der Wissenschaften*) vyko interdisciplininė tarptautinė konferencija „*Baltisch-deutsche Kulturbeziehungen vom 16. bis 19. Jahrhundert. Medien – Institutionen – Akteure*“. Teilkonferenz I: *Zwischen Reformation und Aufklärung* („Baltijos šalių ir Vokietijos kultūriniai ryšiai nuo XVI iki XIX amžiaus. Komunikacija – institucijos – kūrėjai. Pirmoji dalis: Tarp Reformacijos ir Apšvietos“). Konferencijoje dalyvavo mokslininkai iš Estijos, Latvijos, Lietuvos ir Vokietijos. Buvo analizuojami ir aptariami įvairaus pobūdžio kultūriniai ryšiai (muzikos, raštijos, literatūros, politikos ir pan. srityse) tarp Baltijos šalių ir Vokietijos. Po kiekvieno pusvalandžio trukmės pranešimo penkiolika minučių buvo skiriama diskusijai ir klausimams, kurių visi pranešėjai sulaukė tikrai daug. Labai sodrią ir intensyvią konferencijos programą papildė ekskursijos po miestą ir Heidelbergo universiteto biblioteką, diskusijos ir bendravimas visus tris konferencijos vakarus. Nors lietuvių konferencijoje buvo mažiau, tačiau jų pranešimai sulaukė ypač daug dėmesio. Dr. Eglė Grėverė iš Klaipėdos universiteto skaitė pranešimą „Pastoriaus ir Biblijos vertėjo Jono Bretkūno (1536–1602) indėlis į lietuvių-vokiečių santykių raidą Rytų Prūsijoje“, to paties Klaipėdos universiteto profesorius dr. Axelis Walteris kalbėjo apie mokslininkų migraciją ir poetinius kontaktus tarp Prūsijos ir Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės XVII amžiuje. Įdomus visoje konferencijoje vyrausiam reformacijos kontekste buvo ir LLTI darbuotojos dr. Živilės Nedzinskaitės pranešimas apie Lietuvos ir Vokietijos jėzuitų ryšius. Mokslininkės pranešimas „Motiejus Kazimieras Sarbievijus ir Jokūbas Bidermannas – du XVII a. jėzuitų poetai. Gyvenimo ir literatūros paralelės“ užbaigė keturių dienų konferencijos programą.

ŽIVILĖ NEDZINSKAITĖ

Šiomet sukako 450 metų nuo Lietuvos kariuomenės pergalės, pasiektos šalia Ivansko kaimo prie Ulos upės prieš Maskvos pulkus, pasiūstus niokoti Didžiosios Kunigaikštijos žemių. Šia proga 2014 m. gegužės 13 d. Baltarusijos valstybinio universiteto Filologijos fakultete buvo surengta mokslinė konferencija. Joje pranešimus skaitė baltarusių kultūros tyrėjai, studentai, taip pat ir LMAVB darbuotojai dr. Daiva Narbutienė ir dr. Sigitas Narbutas. Konferencijos dalyviai aplankė garsiąjį kautynių vietą, esančią maždaug už 220 km į šiaurės rytus nuo Minsko.

Ulos mūšis buvo įamžintas herojinėje poemoje „Radviliada“. Poemą sukūrė vilnietis poetas Jonas Radvanas. Kūrinys išėjo 1592 m. Vilniuje. Jo egzempliorius saugomas Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekoje. Poema 1997 m. išversta į lietuvių kalbą (vertėjas Sigitas Narbutas), neseniai – ir į baltarusių (vertėja doc. dr. Žana Nekraševič-Karotkaja).

Ivanskas – kaimas Čašnikų rajone, Vitebsko srityje. Jame gyvena ir dirba apie 500 gyventojų. Kaime veikia darželis-mokykla, turinti savo muziejėlį. Viename stende papasakota ir Ulos mūšio istorija. Muziejaus kūrėjas, pedagogas ir kraštotyrininkas Viktoras Gribko nustatė galimą kautynių vietą. Konferencijos dalyviai pagerbė protėvių atminimą, padėję gėlių prie Ulos upės ten, kur kadaise lietuvių pulkai tykojo priešų.

DAIVA NARBUTIENĖ

2014 m. gegužės 14–16 d. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmuose vyko tarptautinė mokslinė konferencija „Lietuva–Italija: šimtmečių ryšiai“.

Konferencijos rengėjai (Nacionalinis muziejus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai, Lietuvos istorijos institutas, Vilniaus dailės akademija, Vilniaus universitetas) teigia, kad Lietuvos ir Italijos ryšiai atsispindi išpūdinguose materialiuosiuose paminkluose bei gausiuose rašytiniuose šaltiniuose, jie minimi ir aptariami daugelyje Lietuvos politinės, taip pat kultūros ir meno istorijos sintezių, studijų, straipsnių, katalogų, populiarių publikacijų. Tačiau iki šiol, teigia konferencijos rengėjai, nebuvo bandoma plačiau apibendrinti šių glaudžių bei įvairiapusių istorinių ryšių tarp Italijos, kaip Renesanso ir Baroko epochų Europos politinio centro ir kultūros bei meno tradicijų gimtinės, ir Lietuvos, susikūrusios lotyniškosios ir bizantiškosios civilizacijų paribyje. Konferencijos tema aktuali ir tuo aspektu, kad Lietuva laikyta ir laikoma ryčiausiu bei šiauriausiu katalikiškosios kultūrinės ir meninės tradicijos, Viduriniais amžiais ir ankstyvaisiais Naujaisiais laikais sklidusios ir siejamos pirmiausia su Italija, forpostu.

Tad konferencijoje ir buvo siekta pateikti mokslines įžvalgas, apibendrinimus apie įvairiapusių Lietuvos ir Italijos ryšius nuo seniausių laikų iki šių dienų: nuo Gintaro kelio iki Eimunto Nekrošiaus ir nuo lietuvių kilmės iš romėnų legendos iki popiežiaus Jono Pauliaus II vizito. Pagrindiniai temų laukai – tai politiniai, diplomatiniai, bažnytiniai, kultūriniai, meniniai saitai, konfesinių ryšių svarba meniniams procesams. Svarbiausi dėmesio objektai – archeologiniai duomenys, istoriniai faktai, procesai, asmenybės bei kultūrinio

ir meninio paveldo paminklai, sukurti Lietuvoje italų meistrų arba importuoti į Lietuvą, taip pat lituanistiniai objektai Italijoje. Pagrindinis chronologinis konferencijos tematikos akcentas – tai Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės gyvavimo laikai.

Gausioje dalyvių ir įvairioje temų konferencijos programoje išsiskyrė gegužės 15 d. teminis blokas „Lietuvoje apie Italiją: tekstai ir kontekstai“, kuriame buvo perskaityti Lietuvos istorijos instituto ir Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto mokslininkų pranešimai, paremti naujausia tyrimų medžiaga. Kęstutis Gudmantas analizavo hagiografinę šv. Paraskovijos-Praksedos istoriją Lietuvos metraščiuose, dr. Rūta Čapaitė kalbėjo apie Italijos kaligrafų darbų tendencijas Lietuvos didikų raštinėse, dr. Darius Baronas vedė klausytojus italų pėdsakais per XVI a. antrosios pusės Lietuvą, dr. Živilė Nedzinskaitė aptarė, kaip italai ir Italija vaizduojami Motiejaus Kazimiero Sarbievijaus kūryboje. Dr. Jolita Sarcevičienė pasakojo, kokia Italija yra Teofilijos Konstancijos Radvilaitės-Moravskos 1773–1774 m. kelionių dienoraštyje, dr. Asta Vaškelienė ieškojo paralelių tarp Vilniaus ir Romos XVIII a. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės literatūroje, o doc. dr. Ramunė Šmigelskytė-Stukienė analizavo Italijos svarbą Mykolo Kleopo Oginskio (1765–1833) gyvenime.

Du konferencijos vakarus konferencijos dalyviai ir svečiai galėjo gėrėtis LDK dirbusių kompozitorių *Marco Scacchi* ir Giovanni Batistos Cocciolos kūrinių atlikimu.

ŽIVILĖ NEDZINSKAITĖ

2014 m. gegužės 29–30 d. Tolminkiemyje (dabar Čistyje Prudy, Kaliningrado sr.) įvyko Kaliningrado srities istorijos ir dailės muziejaus surengta tarptautinė konferencija „Literatūra be sienų“, skirta Kristijono Donelaičio 300-osioms gimimo metinėms. Joje dalyvavo ir Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekos Retų spaudinių skyriaus darbuotojos – dr. Daiva Narbutienė ir Danguolė Palačionytė.

Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių biblioteką ir Kaliningrado srities istorijos ir dailės muziejų sieja gražūs bendradarbiavimo rūpinantis lietuvių literatūros klasiko atminties įprasminimu saitai. Tai liudija keturiomis kalbomis (rusų, lietuvių, vokiečių ir anglų) muziejaus parengtas ir 2013 m. Kaliningrade išleistas proginis leidinys, kuriam iliustruoti panaudotos LMA Vrublevskių bibliotekoje saugomų dokumentų kopijos.

Konferencijoje dalyvavo mokslininkai ir kultūros darbuotojai iš Baltarusijos, Rusijos, Vokietijos ir Lietuvos. Be LMA Vrublevskių bibliotekos darbuotojų, Lietuvai dar atstovavo Vilniuje veikiančio Literatūrinio Aleksandro Puškino muziejaus direktorė dr. Tatjana Michniova ir klaipėdietis žurnalistas, rašytojas, Donelaičio kūrybos į rusų kalbą vertėjas mgr. Sergejus Isajevas (Clandestinus). Renginio metu iškilmingai buvo sutikta Mažosios Lietuvos istorijos muziejaus (Klaipėda) kilnojamoji paroda „Kelionė į istorinę Prūsiją“, kuriai eksponatus taip pat skolino ir Vrublevskių biblioteka.

Išvyka į senojo Karaliaučiaus kraštą buvo turininga ir prasminga. LMA Vrublevskių bibliotekos atstovės ne tik informavo apie Lietuvoje atliekamus donelaitikos tyrimus, bet ir gavo naudingos informacijos apie šios krypties darbus, vykdomus Donelaičio žemėje. 2014-ieji metai dar žada ne vieną gražią staigmeną Donelaičio kūrybinio palikimo gerbėjams.

DAIVA NARBUTIENĖ

2014 m. gegužės 30 d. Vilniaus universitete LLTI Senosios literatūros skyriaus darbuotoja Ona Daukšienė apgynė humanitarinių mokslų daktaro disertaciją „Motiejaus Kazimiero Sarbievijaus religinė poezija“. Disertacijos vadovė – prof. habil. dr. Eugenija Ulčinaitė (Vilniaus universitetas), disertacijos gynimo taryba: pirmininkė – prof. habil. dr. Regina Koženiauskienė (Vilniaus universitetas), doc. dr. Vytautas Ališauskas (Vilniaus universitetas), dr. Jolita Liškevičienė (Vilniaus dailės akademija), doc. dr. Eglė Patiejūnienė (Lietuvos edukologijos universitetas), doc. dr. Dalia Staškevičienė (Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas). Oficialieji oponentai: prof. habil. dr. Jolanta Gelumbeckaitė (Frankfurto prie Maino Goethe's universitetas), dr. Brigita Speičytė (Vilniaus universitetas).

Disertacijos tyrimo objektas – Motiejaus Kazimiero Sarbievijaus (1595–1640) lotyniška religinio turinio poezija. Tyrinėjamos Sarbievijaus religinės tematikos odės, epodės, taip pat jo religinės epigramos, daugiausia Giesmių giesmės motyvais. Tikslas – išgvildinti mažai tyrinėtus ar visai netyrinėtus Sarbievijaus religinio turinio tekstų aspektus. Analizuojant Sarbievijaus religinės poezijos tekstus, tiriami, kokius iš įvairių šaltinių atėjusius intertekstus jie aprėpia; kaip iš skirtingų amžių ir autorių kildinami kalbos modeliai ir simboliai Sarbievijaus tekste transformuojami, įaudžiami į naujojo teksto audinį; kurie semantiniai klodai išlieka pastovūs, kurie pakinta ir galimai daro įtaką vėlesniems, be kitų – ir lietuvių religiniams XVIII–XIX a. poetiniams tekstams.

Tyrimas parodė, kad Sarbievijaus religinės poezijos tekstuose sąveikauja daugybė intertekstų: Giesmių giesmės simboliai, Marijos psalmių bei antifonų, Viduramžių himnų, litanijos kreipinių, maldų bei poetizuotų ikonografinių siužetų variacijos. Bibliniais siužetais paremtuose Sarbievijaus kūrinuose išryškėja potridentinės vaizduosenos ypatumai. Tokios vaizduosenos atspindžių esama vėlesniuose, taip pat ir lietuviškuose, katalikiškosios poezijos tekstuose. Su anapussybės ilgesiu susijusių topų raiška Sarbievijaus kūrinuose atveria asmeninio santykio su Dievu matmenį, perteikia augustiniškai intymaus pokalbio su Dievu patirtį. Epigramos Giesmių giesmės motyvais dėl jose sudėtingomis priemonėmis perteiktos transcendentinės įtampos yra priskirtinos mistinės poezijos žanrui. Sarbievijaus religinės poezijos analizė atskleidė poeto gebėjimą jungti universalią dievoieškos topiką su konkrečia Baroko epochos religinių recepcinių tendencijų raiška.